

POLITI OG KOMMUNER ER I FRONTLINJEN MOD HØJREEKSTREMISME

I Danmark i dag er der højreekstreme, der har adgang til våben og er villige til at bruge dem. Kommunerne og politiets SSP-samarbejde er i frontlinjen mod disse miljøer efter, at PET har skærpet trusselbilledet fra det højreekstreme miljø i deres terrorvurdering, og regeringen fremlagde en national handlingsplan mod radikaliserings-

tekst **LARS GRANERUD**

De har både hensigten til at udøve vold og adgangen til våben. Deres mål er religiøse mindretal, flygtningecentre og politiske personer, de er uenige med. Det vurderede politiets efterretningstjeneste, PET, i deres terrorvurdering fra januar 2018 om de højreradikale grupperinger i Danmark. Selvom truslen fra højreekstremistisk terror stadig kun er begrænset, så konkluderer de, at den er klart stigende.

Kommunerne reagerer

Mange kommuner lavede allerede retningslinjer i tilfælde af mistanke om højreradikalisering i 2016. Det skete i forbindelse med, at regeringen præsenterede en national handlingsplan mod ekstremisme, og at det blev lovpligtigt i 2015 at tilbyde hjælp til at slippe ud af ekstremistiske miljøer. Der er samtidig fokus på venstreekstremisme og ekstremistisk islamisme. Karen-Lise Karman, der er områ-

dechef i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i Københavns Kommune, ser ligesom PET en stigende tendens for højreekstremisme. Det har Københavns Kommune reageret på.

“ I Aarhus kan vi se, hvordan den kommunale indsats og samarbejdet med politiet har været en succes. Det er det samarbejde, der har været med til at kvæle White Pride-bevægelsen i Aarhus.

Tina Christensen, antropolog og forsker i højreekstremisme

– Siden 2016 har vi haft et øget fokus på højreekstremisme på grund af PET's daværende vurdering af, at der kunne være en særlig risiko fra disse miljøer i forbindelse med flygtningekrisen. Vi har blandt andet afholdt workshops både for kommunale medarbejdere og medarbejdere i koordineringsenheden for at skærpe opmærksomheden på højreekstremisme, siger hun.

Tina Christensen har som antropolog forsket i den yderste og voldelige højrefløj. Hun ser den danske tilgang som effektiv til at modarbejde højreekstremismen. Hun har oplevet, hvordan den kan afhjælpe højreekstremisme.

– Samarbejdet mellem kommune og politi og den fælles indsats, de kommer med i SSP-arbejdet har været en kæmpe succes i Aarhus. Her kan vi se, hvordan den kvalte White Pride-bevægelsen, siger hun.

Netop indsatsen mod "White Pride"

Daniel Carlsen er et eksempel på de "nye" ekstremt højreorienterede i ført jakkesæt og nydelige sko. Her ses han til en debat til folkemødet på Bornholm 2015.

Der er færre og færre ekstreme højreorienterede, som dem i 90'erne med store støvler, bomber jakke og hagekors i fokus.

FOTO: MOGENS FLINDT / SCANPIX RITZAU

FOTO: NILS MELVANG / SCANPIX RITZAU

Røde Kors Asylcenter på Djursland blev i 2015 udsat for hærværk. Udover graffitten blev centerets minibus også afbrændt. Det var tredje gang asylcenteret blev udsat for hærværk. Alle tre gange var det underskrevet 'DNSB', som står for "Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse", som er en af de ældre nynazistiske grupperinger i Danmark.

i Aarhus har skabt grundlaget for den model, der går under navnet "Den Danske Model". Her forebygges højreekstremismen i et samarbejde mellem kommunerne og politiet. Modellen går ud på, at der er ressourcepersoner i både kommunerne og i politiet, som sammen står for den forebyggende indsats. De fleste kommuner og politikredse har organiseret det i form af "info-huse", hvor kommunen og politiet hver har repræsentanter, som mødes for at dele information og vurdere sager. Denne model har også fået international opmærksomhed og anerkend-

else, hvilket førte til, at Aarhus var vært for en international konference om forebyggelse mod radikaliserings i 2017.

Ensomme ulve i Nordjylland

I år blev der udgivet en kortlægning af kommunernes indsats mod ekstremisme af Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, der som en del af Styrelsen for International Rekruttering og Integration arbejder med at styrke kommunernes forebyggelse mod ekstremisme. Her blev der også tegnet et billede af den geografiske fordeling. Region Nordjylland var den region, der procentvist havde flest kommuner, som havde fået henvendelser om højreradikalisering. Denne udvikling er de opmærksomme på i Aalborg.

– Der er noget aktivitet på den yderste højrefløj i Nordjylland i dag, siger Bjarne Jensen, SSP og forebyggelseskonsulent i Aalborg Kommune. Han uddyber også, hvordan billedet ser ud i Nordjylland.

– I Nordjylland har vi mest haft enkelte personer i kikkerten og ikke rigtig set nogle grupperinger, siger han. Fokus på enkeltpersoner stemmer godt overens med PET og forskningsens observationer. Chris Holmsted, der er en af de førende forskere inden for højreekstremisme i Danmark i dag, udgav tidligere på året rapporten "Højreekstremisme i Danmark", hvor han konkluderer, at det netop

23%

af landets kommuner er blevet kontaktet af bekymrede borgere omkring mistanke om højreradikalisering. *Kilde: Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme*

Ekstremisme

er en betegnelse for yderligtgående adfærd eller holdning især inden for politik eller religion. *Kilde: PET*

Radikalisering

er en proces, hvor et individ i stigende grad accepterer anvendelse af vold til at opnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. *Kilde: PET*

“Højreekstremisme fylder i vores samfund i dag, og derfor er vi i SSP i Tårnby Kommune opmærksomme på det. Det kommer blandt andet af, at forskellige grupper har fyldt i medierne, og at der generelt i samfundet har været nogle ”højlydte stemmer fra det alleryderste højre”.

Mikkel Goldman Jensen, SSP-medarbejder i Tårnby Kommune

er angreb fra enkeltpersoner, der er sandsynlige.

– Der er en risiko for, at de højreekstreme grupper og måske navnlig enkeltindivider vil forsøge at imitere jihadistiske metoder herunder "lone wolf"-angreb. Dette ligger i tråd med PET's trusselsanalyser, der peger på, at den væsentligste trussel kommer fra netop radikaliserede individer, de såkaldte "lone wolves", der kan forberede og udføre angreb på egen hånd, skriver Chris Holmsted i sin rapport

Udvidelse af SSP-indsatsen

Eftersom fokus på højreekstremisme er relativt nyt, har man taget udgangspunkt i det eksisterende SSP-samarbejde. Det er kommunerne generelt glade for – også i Thisted Kommune.

– Vi prioriterer forebyggelsen af ra-

dikalisering højt. Så jeg betragter det som en god ting, at samarbejdet omkring radikaliserings i vores kommune er forankret i det allerede eksisterende SSP-samarbejde, mener Jack Soleng, der er SSP- og forebyggelseskonsulent i Thisted Kommune.

Som med meget andet SSP-arbejde bygger indsatsen på indberetninger fra frontpersonalet, lærere, socialmedarbejdere, ansatte i jobcenteret eller frivillige i foreningslivet. En mistanke om højreekstremisme fra dem fører ofte til et hjemmebesøg fra andet frontpersonale. Bjarne Jensen, SSP-konsulent i Aalborg, uddyber, hvilken rolle info-husene spiller. – Vores opgave er ofte at klæde vores frontpersonale på, når de skal opsøge personen, der er mistanke om, er radikaliseret. Hvis personen er under 18, inddrages forældrene altid. Vi har nogle redskaber i form af forældrevejledning til at hjælpe dem i sådanne sager, siger han.

I Aalborg er det dog sjældent repræsentanter i info-husene, der møder op. – Det er ofte politiet, der agerer frontpersonale. Så de tager ud og snakker med personen og en gang imellem forældrene. Tit er det dog en psykisk problemstilling, og så bliver den sendt videre i systemet.

Paragraffen i centrum

SSP-samarbejdet i Danmark bygger på, at vi er gode til at arbejde på tværs af forskellige institutioner – både internt i kommunen, men også mellem kommunen og politiet. Det mener Karen-Lise Karman, områdechef i Københavns Kommune. Det bunder i en enkelt paragraf.

– Retsplejelovens § 115, som skaber rammerne for hele SSP-samarbejdet, giver os mulighed for udveksling af oplysninger på tværs af myndigheder, som ikke i tilsvarende grad kan gøres i andre lande for eksempel ikke i Sverige, siger hun.

Juraen er dog ikke altid lige let at have at gøre med, mener Torben Wadsbach, politiassistent og tovholder for infohuset i Midt- og Vestjylland.

– Det er en svær størrelse § 115. Det er en paragraf, hvor man skal have professionel viden for at manøvrere i. Sociallovgivningen er jo på ”højde”

50%

af kommunerne i Region Nordjylland er blevet kontaktet med en mistanke om højreekstremisme. *Kilde: Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme*

Loven

§ 115 stk. 1 og 2 i retsplejeloven lovliggør, at politiet og kommunerne deler information om borgere. Det er grundlaget for SSP-samarbejdet. Dette er for eksempel ikke lovligt i Sverige, hvor kommunerne og politiet ikke må dele oplysninger om borgernes kriminalitet.

med retsplejeloven, og det giver nogle juridiske udfordringer, forklarer han.

Bekymrende mange registreres

Tina Christensen, antropolog og forsker i højreekstremisme, er bange for, at der sker en overregistrering for tiden af unge, der kommer med voldsomme udtalelser.

– Jeg har siddet med til konferencer, hvor vi har skullet gøre brug af begreberne, og der findes forskellige grænser for, hvad man finder ekstremistisk mellem for eksempel praktiskere fra Sjælland og Jylland

Hun sætter spørgsmålstegn ved, hvad det er, man faktisk registrerer, specielt når radikaliseringsdagsordenen har skabt så mange bekymringer.

– Hvis et barn råber op i sin klasse, at hun eller han støtter Islamisk stat, så er det jo ikke nødvendigvis et tegn på radikaliserings. Det kan være udtryk for en oprørske ånd ligesom dem, der tilbage i tiden sagde, de støttede Baader-Meinhof-gruppen eller Sex Pistols for den sags skyld, uddyber hun.

Hun peger endvidere på, at forskningen ikke komplet har afdækket sammenhængen mellem ekstreme udtalelser og voldelige handlinger.

FOTO: BO AMSTRUP / RITZAU SCANPIX

PET kan lukke ned

I Aalborg Kommune føler de ikke, at sagerne altid bliver lettere, når PET involverer sig. Bjarne Jensen, SSP-konsulent, har oplevet, at adgangen til informationer fra politiet, kan blive begrænset i visse sager om radikaliserings.

– Så kan informationsstrømmen til os faktisk blive helt lukket. Vi håndterer stadig sagen med de informationer, vi har, men vi har jo helt klart en frygt for, at vi kommer til at modarbejde hinanden, siger Bjarne Jensen.

Torben Wadsbach, der er politiassistent, har også oplevet, hvordan situationen ændrer sig, når PET involverer sig i sager om mulig radikaliserings.

– Der er nogle informationer, som PET ikke giver mig, men vi vil altid forsætte vores forebyggende arbejde, siger han.

Men politiet bliver ikke holdt helt ude.

– Jeg får at vide, hvis PET bliver inddraget om en sag via politiets eget sagsstyringsystem. Vores arbejde kan sagtens køre i to spor uden, at vi på nogen måde kommer til at modarbejde hinanden, siger Toben Wadsbach.

Men på trods af PET's fokus og regeringens handlingsplan har kun to ud af tre kommuner retningslinjer i dag i tilfælde af mistanke om ekstremisme.

Det kunne Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme fortælle tidligere på året i deres kortlægning af den kommunale indsats mod radikaliserings. ■

White pride var en voldelig højreekstremistisk gruppe i Aarhus med udgangspunkt i hooliganmiljøet omkring AGF. Fra 90'erne til midten af 00'erne stod de bag overfald og hærværk i Aarhus.

